

kolektívny terénny výskum. Avšak prináša nové prvky v spôsobe jeho organizácie. Každý seminár má ústrednú tému, na ktorú je nazerané z rôznych uhlov pohľadu.

Účastníci zo zahraničia, študenti, ako aj učitelia sa musia pripraviť na vybraný problém. Dva dni sú venované príprave na kolektívny terénny výskum. Príprava spočíva v prednáškach zameraných na teoretické aspekty a vtedy sa aj tvoria výskumné skupinky. Po 2 – 3 dňoch výskumu sú 1 – 2 dni venované prezentovaniu predbežných výsledkov a následným diskusiám. Na základe týchto diskusií sú neskôr počas semestra pripravované štúdie určené na publikáciu v dvojazyčnom (maďarsko-anglickom) zborníku. Pre nás je veľkou cťou v mnohých prípadoch privítať na seminári v Segedíne ako učiteľov, tak aj študentov z Bratislavy. Takto táto pôvodne slovenská iniciatíva žije ďalej v Maďarsku. No spoločný cieľ zostáva rovnaký: navzájom spoznávať naše kultúry a vyučované výskumné metódy a tiež rozvíjať vzťahy medzi katedrami pomocou profesionálnych priateľstiev. Ján Podolák a jeho tím pripravili tejto myšlienke solídne základy.

Gábor Barna

Brněnští studenti na VII. Seminarium Ethnologicum (Opatová 2. 9. – 13. 9. 1974)

Když nás oslovili naši bratislavští kolegové, abychom přispěli do jubilejní publikace byť jen vzpomínkami či sentencemi na to, co pro nás znamenala účast na Seminarium Ethnologicum v Opatové (okr. Trenčín), společném terénním výzkumu se slovenskými a zahraničními studenty etnografie a folkloristiky, ocitli jsme se zpočátku na půdě „oral history“ jednak vzhledem k době, která od této akce uplynula, jednak proto, že naše výzkumné materiály byly dávno předány organizátorům Seminaria. Ovšem, jakmile jsme začali vzpomínat a pomalu rekonstruovat náš téměř dvoutýdenní pobyt na Trenčínsku, shodli jsme se na jediném: účast na VII. Seminarium Ethnologicum v nás všech zanechala hlubokou, nesmazatelnou stopu, vzhledem k neobyčejně přátelské atmosféře a protože vybočovala z dosavadního rutinního vysokoškolského studia, stejně jako např. zahraniční poznávací cesty organizované profesorem Richardem Jeřábkem. Zároveň to byla naše první konfrontace se zahraničním světem na badatelském poli.

Nejprve vytanuly na mysli vzpomínky na to, jak jsme na Slovensko cestovali. Do Trenčína jsme jeli začátkem září z Brna autobusem v doprovodu prof. R. Jeřábka s pocitem, jestli nejsme náhodu tak trochu „vyvolení“, že nás (Lia Černíková, Jana Tomancová, Miroslav Válka), vybral na tuto akci z mnoha dalších studentů. Perfektně zorganizovaná akce začala odvozem z trenčínského autobusového nádraží, který realizoval muzejní pracovník, etnograf Milan Chlebana,

jeden z tajemníků Seminaria. A jak spontánně a srdečně se prof. Jeřábek přivítal s další pracovníci muzea v Trenčíně, etnografkou Vierou Ábelovou! Pochopili jsme, že i naši profesori jsou lidé z masa a kostí a emocionálnosť a slovenská srdečnosť se týká i jich. Důstojně až obřadně proběhla naše prezentace v místě konání Seminaria v Opatové, kde jsme byli oficiálně představeni vědcům, které jsme znali teoreticky z přednášek a kteří pro nás představovali úplné legendy – profesori Béla Gunda a Robert Wildhaber nebo Ján Podolák, „spiritus agens“ tohoto i minulých Seminarií. Jak jsme se dále dověděli dalšími pořadateli akce byl odbor kultury ONV Trenčín, Trenčianske muzeum, Okresní památková správa.

Vzhledem k výzkumnému zaměření Seminaria byli studentští účastníci, nejen domácí, tj. českoslovenští, ale i ti, kteří přijeli ze zahraničí, rozděleni podle svého zájmu a orientace do několika tematických skupin, vedených graduovanými badateli. Sledovaná výzkumná témata pokrývala jednotlivá odvětví tradiční lidové kultury, jejichž dokumentace a následná analýza během pracovních setkání byly hlavním záměrem pořadatelů a posláním celé akce. Jako studenti z brněnské Univerzity Jana Ev. Purkyně jsme se zaměřili na dokumentaci lidové architektury, kterou jsme prováděli ve spolupráci se třemi studenty bratislavské architektury. Ti měli na základě rekognoskace terénu provést plánové zaměření vytipovaných lidových staveb. Naše dokumentace se opírala o dotazník zahrnující otázky, jejichž cílem byl komplexní popis jednotlivých objektů z hlediska materiálového, konstrukčního, dispozičního i sociálního. Výzkum probíhal jak v horské, karpatské části Trenčanska při moravských hranicích, tak také v nížinné zástavbě v Pováží. Zejména na kopanicích byl terénní výzkum z hlediska logistického náročný, na druhé straně byl vyvážen poznáním tradičních kulturních jevů a světem, kde se zastavil čas v rovině materiální i sociální. Vedoucí naší tematické skupiny byl dr. Ján Kantár z bratislavského Státního ústavu památkové péče; členkami týmu byly ještě jeho spolupracovnice Mária Medvecká a Viera Kaľavská.

Během Seminaria zemřel jedné z nás, Lií Ryšavé, otec. Její hluboký a důstojný smutek se mně vryl do paměti, když přišla od telefonu se slovy: „Náš tatínek zemřel“. Jela jsem s ní do Brna a po pohřbu jsem se do Opatové vrátila. Měla jsem pocit, že nemohu nechat Liu jet samotnou a zároveň že nemohu výzkum nechat nedokončený. Jednak plnění závazků a jednak chuť dál se přátelit se zúčastněnými. Patřila mezi ně i naše jen o málo starší kolegyně Lenka Nováková, čerstvá etnografka Slováckého muzea v Uherském Hradišti, která rovněž hájila na Seminaru barvy České republiky. Na rozdíl od nás se pod vedením dr. V. Ábelové věnovala výzkumu lidové stravy. Mezi její nesmazatelné výzkumné dojmy ale náleží dokumentace ručního praní prádla na potoce dřevěným pístem.

Vedle pracovní stránky mělo Seminarium samozřejmě také společenskou rovinu, k níž patřilo seznámení s domácími a zahraničními kolegyněmi a kolegy, výměna zkušeností, návštěva Trenčína a dalších zajímavých lokalit v regionu. I když na našich studentských akcích nikdy nechyběl zpěv, na Seminaru nám přímo učaroval krásný a bezprostřední projev slovenských kolegyně a jejich široký repertoár jak klasických lidových písní, tak písní, které měl na programu lokální dechový ansámbl, pozvaný na jedno ze společenských setkání.

Abychom nezůstali jen čistě na poli „oral history“, podrobnou a faktograficky obsáhlou informaci o VII. Seminarium Ethnologicum napsala do Národopisných aktualit (12, 1975) Zita Svítková (druhá tajemnice Seminaria) a do Vlastivedného časopisu (24, 1974) již zmíněný Milan Chlebana. Ze zahraničních periodik se zpráva objevila v jugoslávském Glasniku Etnografskog Instituta (23, 1974) od Dragomira Antonieviće.

***Jana Pospíšilová
a Miroslav Válka***